

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj IX.

V sredo 1. prosenca (sredozimna) 1851.

List 1.

Za novo léto.

Rad pratkar, novičar
Z vošilam se bliža,
De bógat petičar
Se k njemu poniža,
Mu dati šestico,
Še raji petico.

Pa v cunjah in kosih
Šestic me ne mika,
Petíc ne tak bosih,
Ki moka jih stika.
Tak prvo vošilo:
Srebro je obilo!

Pa vojska vse tare;
So ušle dvajsetice;
Petíce ni stare,
Ni nove šestice.
Mir vošim, in raji
Le meč naj bo v kraji.

Vse vojskne priprave
Hud strah nam le dajo;
Umetne naprave
Naj mesto imajo.
Živí naj kupčija,
Živí obertnija!

Prek mečev naj kuje
Se kmečko orodje;
Tó kméte naj sluje,
Z njim tud so gospodje!
Le vošim, kar treba
Še gôr je od neba!

Še eno je polje
Brez časti, brez srebra,
Kjer dobre le volje
Gre trebuh pod rebra.
Naj šola domača
S pravico se plača!

Ko rečem: pravica,
Slovenšna se vzdigne;
Ta bodi resnica
Tud meni! pomigne.
Ah tvoja je sreča
Mi želja goreča!

Vsah želje spolniti
Sam eden ne more,
Svèt mnogih združiti
Da terdne podpore!
Zbor moder naj s slavo
Ukrepi deržavo!

Z močjó tak edino
Car vitežki čuje;
Narodov družino,
De res oblagruje.
Vse Bog gospodari,
Franc Jožefa vari!

To k novimu létu
Je moje vošilo;

Ne vém, po obétu
Če bo se spolnilo.
Vse Bog gospodari,
Vsih blagor obvari!

Podlipski.

Potreba gore in hribe boljši obdelovati.

V naših slovenskih deželah (na Štajarskim, Koroškim, Krajnskimi in Primorskimi) se gore in hribi celó malo, to je, samo na tistih krajih obdelujejo, kjer žito, senó ali terte rastejo in so njive, travniki in nogradi napravljeni.

Pa tudi takošne njive, snožeti in nogradi se večidel brez vse previdnosti napravljajo in obdelujejo. Orani ali okopani bregovi se ne zravnaajo, zatorej deževje rodovitno zemljo z njih spera, de se take njive ali nogradi sčasama v pustote spremené. Na stermih senožetih deževje tudi zemljo spere, de trava na njih hira, derče in plazovi se odprejo, razširijo, in travniki se poslednjič zapustiti morajo.

Neobdelanim goram in hribam se nič boljši ne godí. Oni so ali že od začetka le gole nerodovitne peči bili, ali pa, čeravno nekđaj s hosto obrašeni, so gojzdje na njih posekani, požgani, ali scer pokončani bili, — in ko so korenine tako pokončanih host zginile, so dežji iz golih tal rodovitno zemljo sprali, so se derče in plazovi odperli, ruda in kamnje je poslednjič dol derknilo, in takó so tudi v nič prisli.

Pustota naših gor in hribov je že sama na sebi velika težava; zakaj prostori naših gor in hribov so že sami po sebi večí od prostorov ravniga polja ali dolin. Še večí je tista škoda, ktero naše polje zavolj pustote hribov in gor terpi; zakaj od golih pustih hribov in gor deževne vode hitrejši dol v potoke skupej stekajo, tako povodin povekšajo, ktere pesek in kamnje s hribov seboj prinesó, ž njim tam polje osujejo, tukaj razderejo; — toča se ne več, kakor nekđaj, v gojzdih, na hribih, ampak večkrat na polje in v doline osuja, potrebni občasni dežji pomanjkujejo, suša pogostama nastopa, prijetna rosa se zguba, moč vetrov se povikša, kader gojzdje na gorah in hribih preidejo.

Vse to je dan današnji vsakimu umnimu kmetovavcu dobro znano, in čisto nepotrebno bi bilo, od tega na dolgo in široko govoriti. Vsi spoznamo, de je potreba, naše gore in hribe boljši obdelovati, gojzde na njih varovati, ali kjer so končani, jih zopet izrediti.

Ali vunder skor nobeden tega ne začne! In zakaj ne?

Odgovor na to ni težák. Pridno obdelovanje gor in hribov dokaj stroškov prizadene, pričujoči dobiček pomanjša, se ne spleča koj prvo ali drugo léto, ampak večidel še le prihodnimu rodu v korist pride, — in ker vsak le sam za se, le za danes, ne pa za jutri skerbí, odlaga obdelovanje gor in hribov, ali ga clo čisto opusti.